

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/116/2024
Identifikačné číslo spisu:	6621200766
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6621200766.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. F., narodenej XX. L. XXXX, N., M. G.. XXXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Ondrejom Szilágyim, Lučenec, Dr. Vodu 2, proti žalovaným 1/ K. C. V., narodenému XX. R. XXXX, M., F. XXXX/X a 2/ C. V., narodenému XX. E. XXXX, M., F. XXXX/X, obom zastúpeným splnomocnenkyňou In Medias Res, s.r.o., Trnava, Sladovnícka 13, IČO: 36 863 351, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 11C/8/2021, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. apríla 2024 sp. zn. 16Co/111/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 9. októbra 2023 č. k. 11C/8/2021-505 zastavil konanie proti žalovanému 3/ (R. V., narodenému X. E. XXXX, N., M. XXXX/X) a žalobkyni voči nemu nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 144, § 145 a § 146 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Vecne dôvodil, že v priebehu konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobkyňa uzatvorila so žalovaným 3/ darovaciu zmluvu, na základe ktorej žalovaný 3/ previedol svoj spoluvlastnícky podiel k sporným nehnuteľnostiam na žalobkyňu. Vklad darovacej zmluvy bol do katastra nehnuteľností povolený rozhodnutím Okresného úradu Poltár zo 4. apríla 2022 č. V 271/2022. Konštatoval, že aj napriek tomu, že ustanovenie § 145 ods. 2 druhej vety CSP stanovuje rozhodnúť o čiastočnom späťvzatí žaloby až v rozhodnutí vo veci samej, bolo by neúčelné a nehospodárne v danej situácii zaťažovať žalovaného 3/ ďalším priebehom konania, keďže svoj spoluvlastnícky podiel previedol na žalobkyňu a žalobkyňa navrhla voči nemu konanie zastaviť, s čím žalovaný 3/ súhlasil. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanoveniami § 256 ods. 1, § 257 a § 262 ods. 1 CSP a vecne blízkym príbuzenským vzťahom žalobkyne a žalovaného 3/, ktorý od začiatku konania súhlasil so znením navrhovaného petitu rozhodnutia a došlo medzi nimi k mimosúdnej ukončeniu sporu.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) uznesením zo 17. apríla 2024 sp. zn. 16Co/111/2023 odmietol odvolanie žalovaných 1/ a 2/ podľa § 386 písm. b) CSP. Dospel k záveru, že žalovaní 1/ a 2/ neboli oprávnenými osobami na podanie odvolania, keďže napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie nebolo rozhodnuté v ich neprospech (§ 359 CSP) a nijakým spôsobom neboli ani dotknuté ich práva a právom chránené záujmy.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj len „dovolateľa“) dovolanie. Dovolanie odôvodnili ustanovením § 420 písm. f) CSP, t. j. nesprávnym procesným postupom súdu znemožňujúcim strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhli zrušiť uznesenie odvolacieho súdu v spojení s uznesením súdu prvej inštancie a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Namietali arbitrárnosť a prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Napadnuté rozhodnutie je nedostatočne a nezrozumiteľne odôvodnené. Odvolací súd tiež použil nesprávny výklad právneho predpisu a zo zistených skutkových záverov vyvodil objektívne nesprávne právne závery. Z povahy samotného konania o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je nepochybné, že uznesenie súdu prvej inštancie sa dovolateľov bezprostredne dotýka, keďže (aj spolu s rozhodnutím odvolacieho súdu) ustálilo taký skutkový a právny stav, kedy sa žalobkyňa vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam zrazu stala podielovou spoluvlastníčkou vo výške 2/3-ín oproti predchádzajúcemu právnemu stavu, kedy bola podielovou spoluvlastníčkou vo výške 1-ce. Napadnuté rozhodnutie vo veci zastavenia konania voči pôvodnému žalovanému 3/ má zásadný vplyv na samotné meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní, ktoré akoby už bolo prejudikované z hľadiska posudzovania primárne kritéria výšky spoluvlastníckeho podielu k daným nehnuteľnostiam. Zo strany žalobkyne a pôvodného žalovaného 3/ išlo o zjavné zneužitie práva a postup v rozpore so zákonom, s čím sa nižšie súdy nevysporiadali. Nepresvedčivým a nepreukázaným je aj samotný súhlas pôvodného žalovaného 3/ z 25. septembra 2023, ktorý nebol žalovaným 1/ a 2/ riadne doručený a nenachádza sa v elektronickom spise.

4. Žalobkyňa dovolací návrh nepodala.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spisania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalovaní 1/ a 2/ vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP považujúc za nesprávne rozhodnutie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania so záverom, že sú neoprávnenými osobami. Súčasne sa odvolali aj na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

11. Dovolací súd, vychádzajúci z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

12. Dovolatelia napádajú uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol ich odvolanie podľa ustanovenia § 386 písm. b) CSP.

13. Podľa § 386 CSP odvolací súd odmietne odvolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, alebo d/ nemá náležitosti podľa § 363, ak pre vady odvolania nemožno v odvolacom konaní pokračovať.

14. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala už pred účinnosťou CSP záver, podľa ktorého o znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, prípadne aj 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 3Cdo/231/2008, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/142/2013 či 3Cdo/98/2015).

15. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba obdobne za účinnosti CSP dospieť k záveru, že o procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP ide tiež v prípade procesného postupu odvolacieho súdu, ktorý odmietne odvolanie, i keď pre taký procesný postup neboli dané zákonné predpoklady. Dovolací súd preto skúmal, či procesný postup odvolacieho súdu nevykazuje znaky predmetnej vady zmätočnosti.

16. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa po tom, ako v predmetnom spore došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu zo žalovaného 3/ na žalobkyňu, zobrala žalobu voči nemu späť a súd prvej inštancie konanie (so súhlasom žalovaného 3/) zastavil. Následne žalovaní 1/ a 2/ podali odvolanie, ktoré bolo dovolacím súdom odmietnuté, pretože predmetným uznesením nebolo zasiahnuté do ich práv (nešlo o rozhodnutie vydané v ich neprospech). Na tomto mieste dovolací súd dopĺňa, že späťvzatie žaloby je jedným zo širokej škály dispozičných oprávnení žalobcu s postavením tzv. dominus litis (pána sporu), ktorý má právo procesnými úkonmi, ktoré sú prejavom jeho autonómnej vôle, ovplyvňovať priebeh a smerovanie celého súdneho konania (tzv. dispozičný princíp).

17. Súčasťou práva na súdnu ochranu je aj prístup k súdu a za podmienok ustanovených zákonom aj prístup k opravným prostriedkom. Pre civilné sporové konanie zákonodarca definoval základné pravidlo, podľa ktorého ten, komu bola rozhodnutím spôsobená ujma, má právo na riadne opravné konanie, ktoré je iniciované podaním odvolania ako riadneho opravného prostriedku. Toto právo však nie je bezvýnimčné a zákon podmieňuje vykonanie odvolacieho konania naplnením tzv. procesných podmienok prípustnosti odvolania. Odvolací súd je oprávnený a zároveň povinný preskúmať, či podané odvolanie spĺňa všetky procesné podmienky jeho prípustnosti, a to ešte pred tým, ako pristúpi k meritórnemu posudzovaniu jeho dôvodnosti. Ak niektorá z podmienok prípustnosti nie je splnená,

odvolací súd uznesením rozhodne o odmietnutí odvolania bez toho, aby odvolanie prejednal a preskúmal vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia. Podmienky prípustnosti odvolania sú upravené v ustanoveniach § 355 až § 363 a sú nimi: 1. spôsobilý predmet odvolania, 2. zachovanie zákonnej lehoty na podanie odvolania, 3. procesná legitímácia odvolateľa, 4. dodržanie zákonných náležitostí odvolania (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1452 - 1460).

18. Subjektívna stránka prípustnosti odvolania sa viaže na osobu konkrétneho odvolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva odvolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať odvolanie (hoci aj proti rozhodnutiu objektívne napadnuteľnému týmto opravným prostriedkom); takým dôvodom je skutočnosť, že rozhodnutím súdu prvého stupňa bol odvolateľ po procesnej stránke negatívne dotknutý a bola mu spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery. Záver o tom, že podané odvolanie je prípustné, predpokladá zaujatie záveru o jeho prípustnosti tak po stránke objektívnej, ako aj po stránke subjektívnej. Posúdenie subjektívnej prípustnosti odvolania ale vo všeobecnosti predchádza posúdeniu objektívnej prípustnosti odvolania (3Cdo/240/2012).

19. Subjektívna procesná legitímácia odvolateľa na podanie odvolania vyplýva z ustanovení § 359 až § 361 CSP. Osobou oprávnenou podať odvolanie je v prvom rade tá strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Ak odvolanie podala sporová strana, z hľadiska jeho procesnej prípustnosti je povinnosťou odvolacieho súdu skúmať, či napadnutým rozhodnutím bolo rozhodnuté v jej neprospech. Podmienkou subjektívnej prípustnosti odvolania je existencia ujmy spôsobenej napadnutým rozhodnutím. Túto ujmu je potrebné posudzovať výlučne z hľadiska procesného, pričom sa vychádza z výroku rozhodnutia napadnutého odvolaním. Ujma môže mať podobu formálnu, ktorá sa navonok prejavuje v nezhode meritórneho výroku rozhodnutia a návrhu sporovej strany vo veci samej, o ktorom súd konal. Ak súd žalobe v celom rozsahu vyhovel, nemôže úspešnej strane vzniknúť formálna ujma. Tá naopak vzniká v plnom rozsahu žalovanej strane. Formálna ujma vznikne vždy vtedy, ak súd žalobe alebo návrhu čo len sčasti nevyhovel, ak súd prekročil žalobný návrh v neprospech odvolateľa alebo prisúdil niečo iné, než čoho sa strana domáhala. Ujma môže mať aj povahu materiálnu, a to vtedy, ak rozhodnutie znevýhodňuje odvolateľa alebo zhoršuje jeho právne postavenie. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že takáto ujma sporovej strane nevznikla, odvolanie odmietne (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1452 - 1460).

20. V zmysle vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd skúmal subjektívnu prípustnosť odvolania a dospel k záveru, že táto nie je daná z dôvodu, že napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie nebolo rozhodnuté v neprospech odvolateľov (§ 359 CSP) a nijakým spôsobom neboli ani dotknuté ich práva a právom chránené záujmy. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za arbitrárne, keď vysvetlil dôvody, pre ktoré nepovažoval žalovaných za subjektívne legitimovaných na podanie tohto opravného prostriedku. Najvyšší súd zastáva rovnaký názor, že zastavenie konania voči žalovanému 3/ pre späťvzatie žaloby nemožno považovať v danom prípade z hľadiska procesného za rozhodnutie v neprospech ostatných žalovaných (žalovaných 1/ a 2/).

21. Posúdenie otázky, či napadnutý výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie vyznel v prospech alebo neprospech strany, a teda či strana je oprávnenou osobou na podanie odvolania, prislúcha výlučne odvolaciemu súdu. Pri tomto posudzovaní nemožno brať do úvahy subjektívne presvedčenie strany/účastníka o ujme, ale len objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím odvolacieho súdu bola strane/účastníkovi spôsobená určitá, aj nepatrná ujma, ktorú možno odstrániť zrušením alebo zmenou napadnutého rozhodnutia. To, že odvolací súd postupoval v zmysle zákona, nemožno považovať za prekvapivé.

22. Dovolací súd dodáva, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie podrobne, spôsobom zodpovedajúcim zákonu. S potrebnou presvedčivosťou (vo vzťahu k jeho rozhodnutiu) vysvetlil svoj záver.

23. Spochybňovanie súhlasu žalovaného 3/ so zastavením konania nie je na mieste, keď uvedené on sám nenamietal. Predmetný súhlas sa nachádza na č. l. 502 spisu (spolu s pripojenou obálkou) a tento nebol súd prvej inštancie povinný zaslať ostatným žalovaným (nevyplyva to zo žiadneho ustanovenia CSP).

24. Dovolací súd dopĺňa, že ak dovolatelia argumentujú budúcim rozhodnutím vo veci samej, toto na veci nič z procesného hľadiska nemení. Tieto argumenty (samozrejme okrem iných) žalovaným zostávajú pre ďalšie konanie s tým, že prípadná procesná obrana podporená rozhodnými skutočnosťami sa môže pre nich pozitívne premietnuť pri rozhodovaní vo veci samej.

25. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nie je daná.

26. Pokiaľ dovolatelia uplatnili prípustnosť dovolania i podľa § 421 ods. 1 CSP (ktoré však ani nevymedzili zákonom stanoveným spôsobom) v tejto súvislosti dovolací súd taktiež konštatuje jeho neprípustnosť, pretože z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP jednoznačne vyplýva, že dovolanie je prípustné len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP, t. j. i proti rozhodnutiu o zastavení konania.

27. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené dovolanie žalovaných 1/ a 2/ podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP (ako neprípustné) odmietol.

28. Výsledok takto skončeného dovolacieho konania zaviniť žalovaní 1/ a 2/ (§ 256 ods. 1 CSP per analogiam) a žalobkyni vznikol voči žalovaným nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1, § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyni však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože jej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.